

Hommage à Juhász Gyula

*Elmennek a nyarak, mint nősülő fiúk
a családi asztaloktól, de Anna
arca átragyog a mindenségen.
Készülődik újra az ősz:
dübörög az ég betonrengetege,*

*mintha vaslemezeket dobálnának
a csillagok mögött, mintha egy város
menekülne fejem fölött a hídon.
Vadul zörögnek az ablakokba
csapódó levelek, mint*

*börtönlázadáskor cellaajtón a rabok.
Szalad a polgármester, loholnak
a tisztviselők is, futnak
a kereskedők és nagyságák elé
bukdácsolnak a cselédlányok.*

*Teremtést foglyul ejtő őszőket
képzelek ilyenkor. Látom őt
sötét nagykabátban, amint beszél
esőnek, szélnek, udvarok fölött
elsuhogó vadlibáknak.*

*Ha kivilágítaná a sörkertet még
a nyárvégi hold isten árváját
meglelhetné a tengermély homályban.
Estétként gyertyát gyújtok érte,
mintha csak halottak napja volna.*

Változatok egyazon témára

I.

Az a gödör

1.

— Sokat dohányzott és mindent szózott — sírta a zsebkendőjébe Bódiné, Kolos bágyadtan ült Bódiék nappalijában, és Bódi Endre lepedővel letakart testét figyelte: hátha megmozdul, felül, és szidni kezdi a „libásokat”.

Kolos medikusként töltötte napjait Szeged városkában. Albérletben lakott, század eleji nagyságú szobát bérelt, és éjszakánként órákon át hallgatta a szobaadó öregasszony köhögését. Az ablaka egy gesztenyefára nyílt, az ágak között tér látszott, sétáló pár, labda és kölyök, tanuló diákok. Még ősz volt ugyan, de már nyilvánvalóvá vált Kolos előtt, hogy hamarosan tavasz lesz, mindenfajta téli átmenet nélkül. (Kolos tizenkilenc éves volt, fáradt és ideges, s már csak azokban az eseményekben és találkozásokban hitt, amelyek — szerte — nem erre a világra tartoznak.)

Bódiék a szomszédos lakásban laktak, Kolos gyakran látta őket a lépcsőházban. Az asszony festett-szöke volt, párnás arcú, kedveskedő, a férfi magas termetű, emeletes homlokú, komor és kimért, s valahogy úgy menetelt felfelé a lépcsőn, mintha a vérpadra indulna. (Ha vérpad nem is, néha kánpad lehetett számára az otthona, hiszen Kolos — miközben az ágyán hevert, és azon gondolkozott, hogy mi lesz holnap és holnapután — gyakran hallotta Bódiék ordítóását: az asszony visít, a férfi mély hangon kontráz, ütések zuhogása, csörömpülés, menekülő ajtócsapódás — aztán csend, békülő vagy sértődött csend, és Kolos tovább gondolkozhatott, hogy tulajdonképpen mit is keres ő itt, Szeged városkában, ahol semmi nem érdekli, sem az egyetem, sem az egészséges kisvárosi lotyók, sem a fűszeres vendéglők, de még az ablakban látható tér sem, aztán jönnek sorban a kérdések, miért és mit és mikor és minek... Aztán elaludt.)

Egy meccs (labdarúgó-mérkőzés) ismertette meg a Bódi házaspárral. Becsengetett, köszönt Bódinénak és illedelmesen megkérte, „ha meg tetszene engedni, hogy megnézzem a meccset”, Bódiné félreáll, a nyitott szobaajtón át Kolos máris láthatja Bódi Endre széles hátát, fütyül a bíró, zúg a közönség, Kolos halkán kopog az ajtófélfán.

Végignézte a meccset, jól szórakozott Bódi „zsidózásán” (MTK—FTC meccs volt), aztán egy pohárnyi bort is lenyelt Bódiék társaságában, „jöjjön át máskor is”, mondta Bódiné búcsúzóul, Bódi helyesel, „mi szeretjük az egyetemistákat”, és kezet nyújt.

... Kolos gyakori vendég lett Bódiéknál; nem azért, mert hiányzott neki a házaspár fecsegése, hanem mert mégis csak jobb volt Bódiné aprósüteményeit rágszálni, mint hanyatt vagy esetleg oldalvást fekvve heverni az alkonyati-szürke albérletben, a tankönyvek érintetlenek, pénz nincs, az ivócimborák egyre hülyébbek, hazautazni nem érdemes, Kolos feláll, átmegy Bódiék elé, megnézi a névtáblát, mintha még soha nem látta volna, aztán becsenget.

Megismerte Bódiék élettörténetét, pontosabban Bódi Endréét, az asszony általában csak ült és hallgatott, semmi nem volt benne, ami a sajátja lett volna, inkább csak Bódi kiegészítőjeként, szöke és nőnemű testrészeként szerepelt, néha pedig kiosont a konyhába, „készíteni valamit”. „A feleségemnek ragyogó konyhatudása van”, jelentette ki Bódi, „igazán?”, csodálkozott Kolos, „jöjjön át vasárnap délben, majd meglátja”, „eljövök” igéri Kolos, hát, hogy a fenébe ne jöjjön el egy élve beszerzett falusi csirke kedvéért, és egyébként is: Bódiné mestere lehet a nőiség és a konyha szakmájának, hiszen szeretkezés közben túlvilági hangokat hallat (az albérleti falon át jól hallatszik a hajnali vagy esti hangorgia), és aki mester az ágyban, az nyilvánvalóan elkészíti majd Szeged város legjobb uborkasalátáját, a salátát, amely még napok múltán is visszajelentkezik apró böffentések formájában. — Ezeket gondolta Kolos, az álmatag egyetemista, miközben vasárnap délelőtt lett, a téren és a

háztetőkön őszi napsütés táncolt, a szobaadó öregasszony misére készülődött, és, „érdekes”, gondolta Kolos, „vasárnap soha nem köhög.”

... Az ebéd — borsóleves, paprikás csirke, uborkasaláta — igazolta Bódiné konyhatudását. „Mi történne”, gondolta Kolos a csirke combját rágcsálva, „mi lenne, ha egyszer bejelenteném, hogy a másik fajta szaktudását is szeretném megismerni?” ... Hiszen Bódiné fiatalos volt, a pongyola gyakran nyílt szét a combján, és Kolos már hónapok óta nő nélkül élt, csak fővárosi utazásai során feküdt össze egykori barátánőjével, Erzsébettel, aki szintén festett-szőke, félig-meddig süket és teljesen agyálágyult, dehát ez mellékes, Kolos úgysem szólt egy szót sem találkozásaik alatt.

— Az a miénk, amit megeszünk — mondta Bódi csámcsogva, aztán bort töltött, böffentett, hátradőlt a széken, és történetekbe kezdett: dicsérte a múltját, szidta a jelenét, régi diáksínyekre emlékezett, amikor még jurátus volt, és fogalma sem volt arról, hogy a doctor iuris utriusque néhány év múlva szart sem fog érni; kemény katonatörténeteket mesélt, amelyekben ő volt a legbátrabb karpaszományos; ha a felesége a konyhába ment, még nemi bravúrajait is elsuttozta Kolosnak, a harmadik pohár után rátért a zsidók szapulására, aztán ásított, Kolosra nézett, Kolos feláll, megköszöni az ebédet, „este átjön?”, kérdezi Bódiné, „kezet csókolom”, mondja Kolos, Bódi kezet nyújt, „magából komoly ember lesz, meglátja”, és már indul is a másik szoba felé.

„Álmában nyilván hatalmasakat fog szellenteni”, gondolta Kolos kifelé menet.

Egyik este — a tévében „harcos” film ment, Kolosnak való — Bódiné riadt külsővel nyitotta az ajtót.

— Kórházban van — mondta, meg sem várva Kolos kérdését.

Igen, Bódi Endrét szívroham érte a délutáni órákban. — Azt hittem, meghal — jelentette ki Bódiné... Aki ezek szerint *minden percben várja a férje halálát*, „huhh”, borzongott meg Kolos, „lehetséges, hogy ezért eteti három ember helyett?” Bódiné házastársi életének koronája lesz, amikor özvegyi ruhát ölthet, és hátralevő éveiben „szegény férjem”-ről mesélhet az ismerősöknek?...

— Jöjjön beljebb — lehelte Bódiné.

2.

Kolos óvatosan surrant végig a pihenő osztály folyosóján. Benyitott a 76-os kórterembe. Az ablak melletti ágyon: Bódi Endre. Alszik.

Az éjjeliszekrényen: kompót, csokoládé, keksz, virág, befőttesüvegben levesmaradék. Kolos az ágy szélére ült, Bódi kinyitotta a szemét, elmosolyodott, kezet nyújtott.

— Hogy van? — kérdezte Kolos suttogva (csendóra van, a másik oldalon szívbetegesen hortyog egy kövér férfi).

— Mozdulatlanul kell feküdnöm — mondja Bódi.

— Az helyes.

— De azért éjjel felkelek.

— Minek?

— Cigarettazni.

— Honnan szerzi?

— Hozott a feleségem.

- Tilos, hiszen tudja...
 - Volt nálunk mostanában?
 - Nem.
 - Miért nem?
 - Majd ha maga hazajön.
 - Menjen át. A feleségem rendes asszony.
 - Tudom. Mindennap bejön?
 - Igen. Tele az éjjeliszekrény. A múltkor meg egyébként is rendbehozott, a kezével, a takaró alatt.
 - Úgyes asszony.
 - Az.
- Kifelé menet Somos nem köszönt a portásnak.

3.

— ... Három Dolorral tud csak elaludni — suttogta büszkén Bódiné, odabent a szobában halkan fújtatva nehézlélegzett Bódi Endre, az asszony a konyhában áll, a gáztűzhely előtt, a konyhaasztalon könyvecske: „Szív- és érrendszeri betegek diétás könyve”.

Esténként... Bódiné és Kolos az asztalnál ült, bizonyos féloldalas tartással, hogy a képernyőn kívül közük legyen a hátuk mögött fekvő Bódi Endréhez is, „nyom, nagyon nyom”, nyögte néha Bódi, „soha nem lesz már egészséges”, mondta a konyhában Bódiné, Kolos az ajtófélfát támasztja, ő is a szívet tapogatja.

— A szív, barátocskám, nem fáj, főleg a maga korában nem — mondta a tanársegéd, és kezében a leletekkel, kirúgta.

4.

... Kolos bevált a ház kapuján, felmegy a lépcsőn, hangot hall, megtorpan, Bódiné a folyosón zokog, mellette néhány lakó áll, Kolos gyorsít, „Koloskám, nézze meg, nézze meg!”, sikítja Bódiné, Kolos a szobába siet, Bódi a díványon fekszik homlokáig húzott lepedő alatt...

Bódi Endre töltött káposztát ebédelt, Bódiné főzte, a beteg kívánságára, „nem kellett volna”, morogta Kolos, „úgy csináltam, ahogy szerette, erősen, dagadóval”, sírja Bódiné, „nem szabadott volna”, mondja Kolos, „azt kívánta”, hüppög Bódiné, „ilyenkor tilos a töltött káposzta”, emeli fel a hangját Kolos, „olyan jól evett pedig, már örültem”, Bódiné leül, Kolos mereven áll, a halottat nézi, felordít, „tilos, érti, tilos a káposzta, a só, a feleség, az atyaúrsten is tilos, érti?!”...

Leült.

- Van még? — kérdezte.
- Micsoda? — nézett fel Bódiné.
- Káposzta.

... Kolos eszik, lassan komótosan, „nagyon jóízű”, gondolja, erőspaprikák is lapulnak benne, borsos töltelék, piros szaft, amott szalonnabőrke... Bódinéra néz, aki a konyhaasztal másik oldalán ül, kezében zsebkendőt gyűröget, „ízlik, Koloska?”, „jól fog állni neki a fekete ruha”, gondolja Kolos.

Fogy a káposzta, a kenyér.

- Volt már itt az orvos? — kérdezi Kolos.
- Igen. Azt mondta, várható volt.

Kolos kettévágja az utolsó tölteléket.

— Mikor lesz a temetés?
— Egy hét múlva gondoltam — mondta Bódiné. — Addigra mindent el tudok intézni.

— Köszönöm szépen — tette le a villát Kolos. — Nagyon jó volt, és még holnap is jó lesz, meg holnapután, mert, kedves Gizi asszony, a töltött káposzta annál jobb, minél régebbi.

Bementek, leültek.

— Iszik valamit? — kérdezte Bódiné.

— Nem. Illetve... Kérek.

Bódiné a pohárszékhez ment. Bódi Endre csendesesen feküdt a lepedő alatt.

— Likőr jó lesz? .

Bódiné tálcára teszi a poharakat meg az üveget.

— Süteményt kér?

— Nem.

Az asszony leült, kifújta az orrát.

— Sokat dohányzott és mindent-szózott — mondta a zsebkendőjébe. Kolos bágyadtan figyelte Bódi Endrét, „meleg van”, gondolta, és az üvegért nyúlt.

5.

Néhány nap múltán díszes parte-cédula érkezett Kolos levélszekrényébe: „*Dr. Bódi Endre, a leggondosabb és leghűségesebb férj, életének 53-ik, boldog házasságának 21-ik évében eltávozott közülünk. Gyászolja vigasztalhatatlan felesége, valamint...*” Táviratcím.

Másnap újabb nyomtatott levélke:

„*Köszönöm férjem elhunytá alkalmából kifejtett jókívánságait. Bódiné.*”

Harmadnap: „*Kedden 10-kor indulok a temetőbe, a rokonokkal, jöjjen velünk. Özv. Bódi Endréné.*”

... Bódi nyakig betakartan fekszik a ravatalon, lobognak a gyertyák, Kolos Bódiné mellett áll, érettségi öltönyét vette fel.

— Mintha aludna — suttogja Bódiné.

Aztán az elsőosztályú temetés, a fekete fogat, a cirádás koporsó, gyászhuszár és gyászlovak, pap kántál, ministráns csönget, kétoldalt üres sírgödörök, kötél a koporsó alá, Bódiné dobja az első göröngyöt, fényképész kattogat, fogy a földkupac a sír mellett, Bódiné oldalt néz, Kolosra, „jöjjen át este, lesz egy kis halotti vacsora a rokonokkal”, Kolos megszédül, utat nyit a gyászolók között, leghátulra áll, körülnéz, szökni akar, szökni innen, szökni Szegedről, szökni mindenhonnan...

Hátralép, leomlik a föld a talpa alatt, hanyatt zuhan a másik gödörbe.

II.

Az a lálogatás

1.

„Meglátogatom Beát”, határozott Kolos egy tavaszi reggelen. „Hátha gyereket szült, és rólam nevezte el.”

Kolos hajnal felé aludt el pesti ágyában, és Szeged városkáról álmodott, ahol valamikor egyetemi polgár volt, a város hamis gyöngyszeme, a rendőrök jó ismerőse, a táncos bulik megbízható résztvevője. ... Lassú álombeli léptekkel járta be a várost, a Tiszán is átgyalogolt, hallgatagon üldögélt a túlsó part fövényén, a vízből néha kigurult egy hullám, körülnyaldosta a bokáját, aztán női alakot öltve visszaroht a vízbe; a városka felett két Nap állott, sárga ragyogásban fürödtek a házak, a dóm tornya az égig ért, s a hídon Bea közeledett Kolos felé. Fiatal volt, fiatalabb, mint amikor Kolos megismerte, zöld ruhát viselt, a haja lebegett az álom szelében, „szeretlek”, suttogta, megsimította Kolos arcát, „de hiszen mi már...”, nyögte Kolos — és felébredt.

2.

Beaék háza Szeged külvárosában állott: öreg, hámló épület, hatalmas ablakokkal, tenyérnyi kerttel. A vaskapu mellett húzós csengő, az utolsó az országban.

Bea anyja nyitotta a kaput.

— Jééé, Kolos, nahát...

— Kezét csókolom.

— Még ilyet... Jöjjön beljebb.

Felmentek a lépcsőn.

— Bea... Itthon van? — kérdezte Kolos.

Az asszony benyitott a lakásba.

— Jöjjön hozzám egy kicsit — susogta az előszobában.

Kolos belépett, tanácstalanul megállt.

— Üljön le — mondta az asszony.

„Mi a fenét akarhat?”, töprengett Kolos, és lezöttyent a fotelbe.

— Hogy van? — kérdezte az asszony, ő is leült, szemben Kolossal.

— Én? Jól.

— Pesten él?

— Többnyire.

— És... Hol dolgozik?

— Egyelőre sehol.

„Furcsa”, gondolta. „Beának már régen be kellett volna száguldania, ki se bírná, hogy...”

— Bea beteg — mondta az asszony, mintha kitalálta volna Kolos gondolatát.

— Mi baja? — Kolos elégedetten állapította meg, hogy csak *kíváncsiságot* érez, semmi mást.

— Tudja... — Bea anyja cigarettáért nyúlt, Kolos tüzet adott, „köszönöm”, mondta az asszony. — Tudja, Beának volt egy vőlegénye, a Keresztes Feri, talán maga is ismerte, ötödéves jogász.

— Nem ismerem.

— Nagyon szerették egymást.

— Az helyes.

— És ez a fiú meghalt, múlt kedden.

Kolos hallgatott, az asszony gyűrűit nézte, az idegesen táncoló köveket.

— Beesett... vagy beugrott a villamos alá, itt nem messze — mondta az asszony.

Kolos rágyújtott.

— Most már bemehet — állt fel Bea anyja.

... Kolos óvatosan nyitja az ajtót. Megmozdul a szőke fej a párnán, Bea arca Kolos felé fordul.

— Szervusz — mondja, mintha tegnap látta volna Kolost utoljára.
Kolos leült az ágy szélére.

— Hogy vagy? ...

— Köszönöm, jól. Zúg egy kicsit.

— Micsoda?

— A villamos. Zúg. Mindig.

Az ablak napos, világos, tavasz van.

— Elviszel? — kérdezte Bea.

— ... Tudod, hogy ki vagyok?

— Persze.

— Most nem vihetlek el — mondta Kolos.

— Miért nem?

Kolos megigazította a paplant.

— ... Emlékszel a gólyabálra?

— Csak egyszer voltam gólyabálon.

— ...

— Egy fekete srác vitt el, együtt mászkáltunk akkoriban.

— Én voltam.

— Pezsgőt is ittunk, és hullára táncoltam magam.

— Velem.

— Á, te nem voltál ott.

— Ott voltam.

— Lehet. Akkor még nem ismertelek. De szerintem nem voltál ott, mert észrevettelek volna.

„Lehet, hogy igaza van?“, rémült meg Kolos.

— Te, Feri — suttogta Bea, Kolos felé nyúlt. — Fájt?

— Micsoda?

— A villamos.

— Milyen villamos?

— Amelyik alá ugrottál.

Kolos:

— Miért kérdezed?

— Csak.

— Ne beszéljünk róla. Az a fő, hogy itt vagyok, nem? ...

Bea felült, átfogta a térdét.

— Te most már nem öregszel egy percet sem, ugye?

„Halott vagyok“, gondolta Kolos.

— Nem — mondta. — Most már nem.

„Vagy halhatatlan?“

— Elviszel? — kérdezte Bea.

— Akrasz jönni?

— Igen. Elviszel?

„Hová?“, gondolta Kolos. „Hiszen ...“

— Ugye elviszel?

— Ha akarod... — mondta Kolos. — De hát... Én már meghaltam.

— Tudom. De elviszel, ugye?

— ... El.

— Mikor?

- Holnap.
- Biztos?
- Igen.
- Reggel gyere, korán.

Bea visszafeküdt a párnára, a mennyezetet nézte.

„Megcsókolom”, gondolta riadtan Kolos.

Száraz, mozdulatlan volt a szája, a szeme nyitva maradt, Kolos a golyabálra gondolt, Bea zöld ruhájára, nyári-barna bőrére, a tükrös teremre, a rikoltó zenére. Aztán a hajnali séta hazafelé, Bea dudorászik, kopog a cipője, Kolos derekát karolja... Távolodnak, szürkülnek, eltűnnek.

— Ha holnap nem jönnek — mondta Kolos —, az nem jelent semmit, valami közbejött. Holnapután, vagy egy-két nappal később biztosan érted jövök.

Bea lehunyta a szemét.

— Siess — mondta.

3.

Kolos görbén állt a villamosmegállóban. Várt. Az Alsóváros felől érkezik a villamos, amelyik... amelyik a pályaudvarra viszi.

Végleg elbúcsúzott Szeged városkától.

III.

Az a szoba

1.

— Szervusz, tanársegéd úr — morogta Kolos.

Szente doktor felnézett a tányérjából, „áhh, szervusz”, mondta, és kezet nyújtott az asztal felett.

... Kolos aznap a Gulyás vendéglőben ebédelt. Piros asztalnál ült, egyedül, körülötte fecsegő diákok és csámcsogó öregasszonyok, felette bugaci képek és halott lámpák, hatalmas ablak nyílik az utcára, odakint a pesti ős, fényes, tiszta idő. Szente lépett be az ajtón, körülnézett, zsúfolt a helyiség; Kolos hallgatag és magányos, Szente az asztalhoz áll, „szabad?”, kérdezi, „tessék”, mondja Kolos, ismerős, nagyon ismerős, „megvan, Szente doktor”, Kolos egykori oktatója, elme klinikai tanársegéd.

... — Jól elbújtál a szakállad mögé — mondta Szente. A sóért nyúlt.

— Hol dolgozol?

— Író lettem.

Szente felnézett. — És az jó?

— Ott vagy még a klinikán? — kérdezte vissza Kolos.

„Á nem”, mondta Szente, vidékre került, főorvos az n.-i elmeintézetben, a könnyűek osztályát vezeti, „inkább csak fegyelméletlenek, mint betegek”. — Ott aztán találnál témát bőven — mondta. — Mindegyik ápolt egy regényt. Kisregény, nagyregény, rémregény, családragény, amit akarsz.

Letette a kanalat, zsebkendőt vett elő, megtapogatta a száját. — Örülök, hogy láttalak — mondta Kolosnak fizetés közben. — És sok sikert. Harmincból kérek.

2.

Magas fal, rácsos kapu, mögötte őspark, közepén a kastély. — Szente doktorhoz jöttem — mondta Kolos a bamba portásnak. „Nyilván ő maga is ápolott volt”, gondolta, „és ittragadt.”

Kavicsos út vezetett a kastély bejárata felé. A padokon a betegek. Mereven hallgatnak. Amott keszeg férfi sétál hátratett kezekkel, a platán alatti székben ősz asszony horkol, a levegő éles, izgató.

— Jó utad volt? — rázta meg Kolos kezét Szente.

A vendégszoba: fehér vaságy, fehér szekrény, fehér telefon. Az ablak a parkra nylik. A fali rádióban ellopott autók rendszámát közli a riporter.

Kolos lezuhanyozott, felvette a fehér köpenyt, leballagott Szente részlegére.

— Kapás doktor megmutatja neked a megmutatnivalókat — mondta Szente.

Kapás: alacsony, duzzadt férfi. „Pesten végeztem”, dűnnyögte, és előrement.

Az osztály: hét kórterem, társalgó (ebédlő), kezelők, orvosi szobák. „Mindig tele vagyunk”, mondta Kapás, „néha az az érzésem, hogy előbb-utóbb mindenki begőzöl ebben az országban”.

Vizit. Elöl Szente, utána Kapás, majd Kolos, fehér köpenyben, végül Mari, a főnővér. „Jó reggelt”, nyit be a főorvos a hetes szobába, a betegek vigyázzban állnak az ágyak mellett, öt férfi, közülük négy pizsamás, az ötödik öltönyt, kihajtott fehér inget visel, az ágy vasára támaszkodik, kibámul az ablakon.

A szobafelelős jelent, „főorvos úr kérem, az éjszaka semmi különös esemény nem történt”.

— Helyes — mondta Szente. — Szalai, kérem.

Az öltönyös fiatalember Szente felé fordul. Sápadt arc, közönyös szemek.

— Vegye le a kezét az ágyról — mondta a főorvos. — Hogy aludt az éjjel?

— Nem aludtam — mondta Szalai.

— És mit csinált?

— Olvastam.

— Hol?

— A helyemen.

— Mit olvasott?

— Keresztesek.

— Jó — mondta Szente. — Délután kettőkor lesz oly szíves befáradni hozzám.

Szalai kinézett az ablakon.

Vizit után Kolos a kezelőben álldogált, Kapás mögött.

— A szúrás többet ér, mint az injekció maga — mondta az orvos.

A főnővér kék-fedeles füzetből olvassa, ki mit kap, névsor szerint állnak a betegek, a sor vége a folyosón, Gizi nővér felszívja a gyógyszert, Kapás kezébe nyomja a fecskendőt.

— Akkora adagokat kap, hogy egy bivalynak is elég lenne — mondja Kapás az egyik betegnek.

— Sürgősen ágyba — mondja a másiknak.

— Ha ettől sem gyógyul meg, állást változtatok — mondja a harmadiknak, aztán hátrafordul, Kolosra néz, „és akkor mi van?” súgja.

Sorállás a diétásnővér kocsija előtt, gőzölög a leves, halk kanalazás az asztalok mellett, Szente kidugja a fejét az orvosi szobából, „jóétvágyat!”, dörgi, „köszönköszönjükköszönjüküszépköszönzésépenpen.” Sorbanállás a második fogásért, „otthon olajjal főzünk, mert az nem rongálja az ereket”, hallja Somos az egyik beteg hangját, a szomszédja bólint, tovább eszik.

Fehér a vendégszoba, tiszta, idegen.

— Beszélgetések — mondta hangosan Kolos.

Lekapcsolta a rádiót, kinézett az ablakon. A park üres, csendóra van.

Kolos az ágy vasára támaszkodott, a platánok körát találgatta, „eső lesz”, gondolta, a kezére nézett, elkapta az ágyról.

3.

— Mindjárt kezdjük — nyújtotta a kezét Szente. — Foglalj helyet.

Kolos leült, Szente felvette a telefonkagylót. — Mari kérem, a Szalaival kezdeném, köszönöm.

Kolos felé fordult. — Érdekes eset — mondta.

„... harmadéves orvostanhallgató, kórbonctani kollokviuma után hazament, bezárkózott, mondhatni begubózott, azóta senkivel nem hajlandó érintkezni, még a szüleivel sem, irtózik az emberektől, otthon ül, zenét hallgat, írogat, rajzol. Az apja hozatta be, de itt is elkülönült, talált magának egy lyukat, ott üldögél naphosszat, és olvas, kizárólag romantikus könyveket.”

„Évek óta csak Jókait olvasok”, riadt meg Kolos.

„... és, kérekszépen, hiába küszködök vele, semmit nem találok. Az ilyen esetekben kell valahol lenni egy szálkának, ami böködi az illető tudatát vagy tudatalattiját, de ennél a fiúnál semmi. Jómódú család, értelmiségi indíttatás, hibátlan szexuális élet, sikerélmények. Erős, jóvágású férfi, olyasféle alkat, mint te, azt hinné az ember, hogy egy kiegyensúlyozott sikerlovag, pedig csak egy ázott veréb, tökéletes belső bizonytalanság, szorongás, emberkerülés, képtelen mindenfajta önálló cselekvésre. Hihetetlen. És titokzatos.”

Kopogás.

— Tessék! — süvöltötte Szente.

Szalai lépett be. Öltönyt, kihajtott kék inget viselt.

— Foglaljon helyet — mondta a főorvos.

Szalai leült a fotelba, keresztbe vetette a lábát.

— Gondolkozott azon, amit legutóbb mondtam? — kérdezte Szente.

— Nem.

— Miért nem?

— Elfelejtettem, amit mondtott.

— Arról beszéltem, hogy ... senki nem akarja magát bántani.

— Tudom.

— Akkor mitől félsz?

— Semmitől nem félek.

— Másképpen fogalmazom — morogta Szente. — Miért kerüli az embereket?

— Nem kerülöm az embereket.

— A jelek azt mutatják.

— Jelek nincsenek.

— Magára feladatok várnak, ezzel tisztában van, igaz?

— Nem vagyok tisztában vele, hogy feladatok várnának rám, ez igaz.

— Egyetem, munka, család, ez semmi?
 — Nem az én dolgom.
 — Hát kié?
 — Nem tudom.
 — Tudomásul kell vennie, hogy maga nem beteg.
 — Tudomásul veszem.
 Szente elhallgatott, Kolosra nézett.
 — Van kérdésed?
 — Hallottam, hogy írni is szokott — mondta Kolos.
 — Válaszoljon kérem — mondta Szente.
 — Igen — mormolta Szalai, erősen nézte Kolost.
 — És mit ír? — kérdezte Kolos.
 — Ami jön.
 — Novellát is?
 — Igen.
 — Miről szólnak?
 — Hülye kérdés.
 — Ez igaz — egyenesedett ki Kolos.
 — Elmehet — mondta Szente.
 Az ajtó becsapódott Szalai mögött.
 — Félelmetes — szusszantott a főorvos.

4.

Reggel van, kávéfőző szörcsög az orvosiban. — A fegyelem a legfontosabb — mondta Szente befejezésül.

Vizit.

— Szalai, forduljon erre, legyen szíves — mondta Szente a hetesben.

Kezelő.

— Szalaikám, maga nagyon erős férfi lesz ettől az adagtól — mondta Kapás, és a tűt Szalai tomporába vágta.

Ebéd.

— Jó étvágyat! — süvölti Szente.

— Köszönjük szépen — suttozta Kapás, és Kolosra vigyorgott.

Szalai fáradtan kanalazza a levest, aztán feláll, a mosogatóba viszi a tányért, a hetes felé indul.

— Hova megy?! — kiabál utána a nővér.

Szalai eltűnik a kórteremben.

... Kolos végigballagott a részleg folyosóján, benyitott a szerszámokkamrába.

Szalai előrehajolva ült a széken, olvasott. Körülötte seprők, vödrök, rongyok, tisztítószerek. Felette rácsos ablak.

— Zavarom? — kérdezte Kolos.

— Olvasok.

— Mit?

— Keresztesek.

— Jó itt?

— Igen.

Somos halkán behúzta az ajtót.

Látogatás. Őszes, idős asszony beszél Szalaihoz, néha megsimogatja a kezét. Szalai a semmibe bámul.

— A Szalai következik — mondta Szente. Kolos az ablaknál áll, a főorvos háta mögött.

Kopogás.

— Tessék!

Szalai nyit be.

— Jöjjön csak — mondta Szente. — Hírem van a maga számára.

— Figyelek.

— Ma elbocsátjuk Kozlovszky Dénest, a hetes szoba felelősét.

— Helyes.

— Magát nevezem ki helyette szobafelelősnek.

Szalai arca megmerevedett.

— Nem vállalom — mondta.

— Ezt hogy érti?

— Így.

— Maga a legalkalmasabb erre a posztra — mondta Szente.

— Nem vállalom.

— Mitől fél? A többiektől?

— Nem ismerem őket.

— Három hete közöttük él.

— Az nem jelent semmit.

— Tisztelik magát.

— Lehet — mondta Szalai. — De ők betegek, igaz?

— Igen.

— Maga azt mondta, hogy én egészséges vagyok.

— Így igaz.

— Akkor viszont nem vállalhatok felelősséget elmebeteg sutyerákokért.

— Ember, lehet, hogy maga gyógyítja meg őket!

— Vállalnia kell — szólalt meg Kolos.

— Raksát nevezem ki, azt a részeges senkiházit? Vagy Kerekest, akinek egyetlen értelmes mondata sincs?!

— Például.

Szente felállt. — Nézze kérem. Maguk öten vannak abban a szobában. Kozlovszky elmegy, nem tudom, ki jön helyette. Raksa részeges művészalkat, Kerekes beszűkült prosztó, Gellei gyáva entellektüel... Csak magát nevezhetem ki.

— Nem lesz nehéz, higgye el — mondta Kolos.

— Nem vállalom — mondta Szalai.

Szente visszaült az íróasztal mögé.

— Nem tudom, miért vitatkozom magával — mondta. — Amíg itt van, én határozom meg, hogy mi a dolga. Magát nevezem ki a hetes szoba felelőségévé.

Szalai hallgat.

— Ismeri a feladatait — folytatta Szente. — Maga a felelős a házirend betartásáért, tehát ébresztő hétkor, tisztálkodás, vizitre való felkészülés, jelentkezés a kezelőben, ebéidő, evőeszközök tisztítása, csendóra, este kilenckor villanyoltás. Ellenőrzi a gyógyszerek beszedését, alkohol tilos, minden rendellenességet jelent nekem, különös tekintettel a szexuális kilengésekre. Világos?

Csend.

— Sok sikert. — Szente felállt, kezét nyújtott.

— Menni fog, meglátja — mondta Kolos.

— Maga csak tudja — mondta Szalai.

5.

— Fantasztikus! — ordított Szente, a főnövér sápadtan állt előtte. — Ilyen még nem volt!

... a hetes szoba házibulit rendezett az éjjel, a távozó Kozlovsky hozta be a pálinkát, ittak, énekeltek, nem engedték be az éjszakás nővért, s mire az ügyeletes orvos feljött, addigra már mereven, alvást színlelve feküdtek a sötét szobában, az orvos visszament a helyére, újra kezdődött a buli, a nővér most már füttyült az egészre, lefeküdt aludni, a hatos szoba felelőse szerint hajnali háromig tartott a zenebona, rádió szólt, széken doboltak, fésűn zenéltek, táncoltak, ordítottak, kipisáltak az ablakon. — Ez fantasztikus! — süvöltötte Szente. — Küldjék be a Szalait!

Nyílik az ajtó, Szalai dugja be a fejét.

— Jószerencsét — mondja.

— Maga is ivott? — kiabált Szente.

— Csak háromig.

— Ki hozta be az alkoholt és hogyan?

— Kozlovsky. Azt mondta a portán, hogy itt felejtette a borotváját.

— És maga?

— Mi van velem?

— Magának mint szobafelelősnek ezt azonnal jelentenie kellett volna!

— Miért?

— Mi az, hogy miért! — ordított Szente. — Hát mi lesz abból a szobából, ha ilyen felelőse van?!

— Az a szoba megvan felelős nélkül is — mondta halkán Szalai.

— Maga különb, mint ők — szólalt meg Kolos. — Hason rájuk.

— Felesleges — mondta Szalai. — Hülye ösztönbanda, mennek a maguk kis ügyei után.

— Magának meg kellett volna akadályozni ezt a disznóságot! — fújtatott Szente. — És a többi szoba? Az nem zavarta magukat, hogy a többiek pihenni akarnak?!

— Én nem is ittam.

— Hát mit csinált?

— Röhögtem.

— Kin?

— Hát a többieken. Meg azon, hogy holnap reggelre mennyire be lesznek szarva.

— Cinikus alak maga — mondta Kolos.

— Maga is, le se tagadhatja — nézett rá Szalai.

— Soha semmiért nem vállal felelősséget.

— Váltanak le.

— Ott maradsz a helyeden, amíg élsz — tegezte le Kolos.

— És odakint? — kiabált Szente. — Odakint mi lesz?

— Itt maradok, beosztott betegnek — mondta Szalai.

— Itt nem marad, mert egy hét múlva úgy kidobom, hogy lába se éri a földet! — süvöltötte Szente.

— Felelős leszel — mondta Kolos. — Otthonfelelős, munkafelelős, emberfelelős. Vagy megdöglesz, a takarítószerszámok között.

— Olvasni, írkalni, borongani, azt igen! — ordított Szente. — A többit csinálja meg más, az ételt majd megfőzik a konyhán, az ágyat felhúzza a nővér, az orvosokat le lehet szarni, és ezzel kész, igaz?

— Felelős vagy — mondta Somos, Szalai maga elé mered, a fotel karfáját markolja.

— Szeretném, ha továbbra is ellátná a szobafelelősi tiszteket — emelkedett fel Szente.

— Felelős vagy — mondta Somos.

Szalai felnéz, a tekintete szürke, zavaros.

— Felelős vagy — mondja Kolos, Szalai újra a földet nézi, Szente kulcsra zárja az íróasztal fiókját, „hát akkor úgy gondolom”, Szalai feláll, megszedül, „te vagy a felelős”, suttogja Kolos, „elmehek?”, kérdezi Szalai, Szente újra megforgatja a kulcsot, „tessék, elmehek”, Szalai megfordul, lassú léptekkel kimegy.

— Ez mi volt? — bámult Kolosra Szente.

Kolos sápadt, izzad. Az ablakhoz áll, a fűtőtestre támaszkodik.

6.

Délután benyitott a hetesbe, „Szalai?”, „az odvában ül, gondolom”, mondja Gellei, Kolos végigmegy a folyosón, pihen az osztály, az ablakban az őszi park, egyetlen csíkos köpeny sétál a platánok alatt, Kolos megáll a szerszámoskamra előtt, a kilincsre teszi a kezét, „mit mondjak neki?”, benyit, „úristen!”, a torkához kap, Szalai az ablakrácscon lóg, lepedőből csavart hurkon, az arca halott és sima és belenyugvó...

Kolos megroggyan, erősödő szorítás a nyakán, zúgó sötétség taszítja a földre, Szalai talpa alá.

